

**Носачова І.О.,**  
*здобувач ступеня бакалавра*  
**Науковий керівник: Кужелєв М.О.,**  
*д.е.н., професор кафедри фінансів*  
*Національного університету "Києво-Могилянська Академія"*  
*м. Київ, Україна*

## **РОЗВИТОК КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Комерційні банки відіграють ключову роль у функціонуванні фінансової системи держави. В Україні їх значення особливо посилилось у період становлення ринкової економіки, коли саме банки стали основою інфраструктури грошового обігу, кредитування та фінансової стабільності. Ефективність їх роботи безпосередньо впливає на розвиток підприємств, домогосподарств і національної економіки загалом. Сьогодні діяльність банків стрімко трансформується під впливом цифрової економіки. Розвиток фінансових технологій, зростання попиту на дистанційні послуги та зміна поведінки клієнтів формують нову модель функціонування банківських установ. У цих умовах цифрова трансформація стає ключовим чинником конкурентоспроможності та визначає сучасні тенденції розвитку комерційних банків.

Комерційні банки посідають провідне місце серед учасників фінансового ринку та через свою діяльність забезпечують стабільне функціонування економіки. Вони надають суб'єктам господарювання та населенню доступ до фінансових ресурсів, здійснюють платіжне обслуговування й пропонують широкий спектр банківських послуг. Сутність банківської діяльності полягає у виконанні низки ключових функцій – акумуляційної, посередницької та емісійної. Ефективна реалізація цих функцій формує підґрунтя для сталого розвитку не лише окремих банків, а й усієї банківської системи в цілому [1].

Стабільна діяльність банківських установ гарантує надійність фінансових операцій, забезпечує громадянам і підприємствам доступ до фінансових послуг та створює необхідні умови для ефективного функціонування реального сектору економіки [2; 3].

Відповідно прискорення економічного зростання в державі та збільшення обсягів залучених інвестицій залежать від ефективного функціонування банківської системи [4, с. 91].

В умовах цифрової економіки сутність банківської діяльності поступово розширюється за рахунок використання інформаційних технологій.

Сучасний етап розвитку комерційних банків визначається глибокою та системною цифровою трансформацією, яка змінює не лише формати обслуговування, а й саму логіку функціонування банківських установ. Як підкреслюють А. В. Жаворонок та Л. Л. Колотило, поширення електронної комерції, мобільного банкінгу, безготівкових платежів і дистанційних каналів обслуговування сформувало новий тип поведінки клієнтів, які очікують швидких,

**«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»**

персоналізованих і технологічно зручних банківських послуг. Відповіддю на ці зміни стало активне впровадження банками рішень на базі big data, штучного інтелекту та хмарних сервісів для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Згідно з позицією дослідників, саме ці технології сьогодні становлять основу інноваційного розвитку банківської діяльності. В таблиці 1. наведено технології, які наразі починають використовувати комерційні банки [5, с. 337].

*Таблиця 1*

**Сучасні технології, що використовуються комерційними банками**

| <b>Назва технології</b>                           | <b>Опис технології</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Системи аналітики великих даних та хмарні сервіси | Інструмент для накопичення, інтеграції та аналізу всіх даних незалежно від їх джерела, типу, розміру чи формату. Забезпечує ефективне зберігання та оперативну обробку великих обсягів фінансових даних, покращує доступність, сприяє автоматизації процесів, оптимізує час прийняття рішень, гарантує конфіденційність та цілісність інформації. 73% банківських установ України вже використовують хмарні сервіси. |
| Штучний інтелект та машинне навчання              | Технологія для трансформації фінансового ринку через підвищення взаємодії з клієнтами. Використовується для кредитного аналізу та прийняття рішень, антишахрайства, кібербезпеки, клієнтського сервісу, автоматизації процесів, прогнозування та аналітики. Дозволяє швидко аналізувати великі обсяги даних, виявляти шахрайські транзакції та вдосконалювати кредитну політику.                                     |
| Дистанційне обслуговування                        | Дозволяє надавати послуги без безпосередньої присутності у фізичному відділенні банку. Включає інтернет-банкінг та мобільний банкінг. Найпопулярніші операції: перегляд стану рахунку (19%), платіжні операції (18%), операції за особистими рахунками, обмін валюти, отримання виписок, відкриття депозитів, грошові перекази.                                                                                      |
| Технології електронного підпису                   | Дані в електронній формі, отримані за результатами криптографічного перетворення, які забезпечують цілісність документів та ідентифікацію автора. Дозволяє банкам затверджувати документи без фізичної присутності клієнта, економить час та забезпечує юридичну силу цифрових документів.                                                                                                                           |

*Джерело: побудовано автором на підставі [5, с. 341-343]*

Водночас поглиблення цифровізації супроводжується низкою системних викликів: необхідністю посилення кіберзахисту, дефіцитом кваліфікованих ІТ-фахівців, значними витратами на технологічне оновлення та недостатнім рівнем цифрової грамотності населення. Тобто, цифрова трансформація не лише відкриває нові можливості, але й потребує масштабних організаційних та інвестиційних рішень з боку банківських установ [5, с. 344].

Паралельно із внутрішньою модернізацією комерційних банків, також спостерігається зростання сегмента необанків – установ, що працюють виключно онлайн. Саме необанки стали каталізатором технологічного зсуву в галузі, оскільки вони поєднують мінімальні операційні витрати, високу швидкість обробки запитів та максимально автоматизовані бізнес-процеси. Тому активний розвиток необанків

**«Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи»**

став одним із ключових викликів для традиційних комерційних банків, спонукаючи їх переходити до інноваційних форматів роботи, розширювати спектр онлайн-сервісів та впроваджувати сучасні технології дистанційної ідентифікації [6].

Особливого прискорення ці процеси набули після 2022 року. Воєнні події різко підвищили попит населення на дистанційне банківське обслуговування, що змусило банки, посилювати системи захисту. Одночасно зросла кількість кібератак, що актуалізувало питання кіберстійкості та безпеки фінансової інфраструктури. Застосування технологій штучного інтелекту, big data та систем онлайн-ідентифікації принципово змінює роль банківських працівників, структуру зайнятості та моделі управління ризиками в банківській сфері [6].

Разом з тим, поява необанків не означає витіснення класичного банкінгу. Як підкреслюють М. М. Король та Т. А. Пащенко, майбутнє фінансової системи визначатиметься не тим, як банк розпочав свою діяльність, тобто із фізичної мережі чи з цифрової платформи, а його здатністю адаптуватися до змін. Найуспішнішими стають ті установи, які поєднують технологічну гнучкість із фінансовою стійкістю, дотриманням регуляторних вимог та високим рівнем довіри клієнтів. Саме синергія таких характеристик формує нову модель банківської діяльності, де інновації не суперечать надійності, а доповнюють її [7, с. 56].

У такому контексті розвиток необанків і цифрова модернізація комерційних банківських установ не виступають взаємовиключними явищами, а формують взаємопов'язану систему. Необанки задають високий темп технологічних інновацій, демонструючи переваги повністю автоматизованих процесів, швидких онлайн-сервісів та максимально клієнтоорієнтованих рішень. У відповідь на це традиційні комерційні банки активно інтегрують аналогічні цифрові інструменти, водночас зберігаючи масштабність, фінансову стійкість і досвід роботи з різними категоріями клієнтів. В результаті цього формується гібридна модель банківського сектору, де класичні банки переймають інструменти необанків, а необанки інтегрують елементи традиційного банкінгу для підвищення надійності та розширення функціональності.

Отже, сучасні комерційні банки України дедалі більше перетворюються на цифрові фінансові платформи. Конкурентоспроможність банку тепер визначається не лише обсягом капіталу чи мережею відділень, а передусім технологічною гнучкістю, здатністю працювати з великими масивами даних, якістю кіберзахисту та швидкістю адаптації до нових потреб клієнтів. Найуспішнішими стають ті банки, які здатні поєднати надійність класичного банкінгу з інноваційними підходами, забезпечити високий рівень кіберзахисту та відповідати новим потребам клієнтів в умовах сучасних реалій та швидкої зміни технологій.

## ДЖЕРЕЛА

1. Качула С., Коткова А. Підвищення ефективності функціонування комерційного банку на фінансовому ринку шляхом мінімізації банківських ризиків. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-82>.

2. Нечипоренко А. В. Діяльність банківських установ на фінансовому ринку України. *Економічний вісник університету*. 2023. № 58. С. 46–53.
3. Kuzheliev M., Zherlitsyn D., Rekunenko I., Nechyporenko A., Nemsadze G. The impact of inflation targeting on macroeconomic indicators in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2020. № 15(2). P. 94–104.
4. Гаврилко П. П., Брітченко І. Г. Корпоративні відносини в банківському секторі : фінансові механізми та маркетингові стратегії : монографія. Рівне Новий Сонч : Волин. обереги, 2016. 228 с.
5. Жаворонок А. В., Колотило Л. Л. Розвиток комерційних банків в умовах становлення цифрової економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 3(43). С. 337–346.
6. Маркевич К. Необанки vs традиційні банки: як необанки змінюють фінансову системи. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/neobanky-vs-tradytsiini-banky-iak-neobanky-zminiuiut-finansovu-systemy>.
7. Король М.М., Пащенко Т.А. Необанки та їх вплив на функціонування традиційних банків. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. № 56. С. 50–59.